

26. Matth. 26. Canantibus autem eis scribit D. Matth. 26. n. 27. *Accipite panem, & benedixit, ac fregit, dedique discipulis suis, & ait, Accipite, & comedite, hoc est corpus meum: Et accipiens calicem gratias egit, & dedit illis: Quod est, quod Christus morti proximus, in manibus vivificum calicem Eucharisticum apprehendens, cum illum potandum daret discipulis, gratias egit; cuiusmodi an sibi, quia ut Deus donat? an hominibus, quia tantum donum accepturi erant? D. Remigius præfata verba exponens, ait: Et accipiens calicem, gratias egit, & dedit illis. In quo ostendit quantum de nostra salute gratulatur: Sibi vero Deo, ac hominibus accipientibus gratulatur: Sibi ut vero Deo gratulatur, cum ex ordinatione sui æterni Patris tantum donum suæ infinitæ charitatis ostensivum hominibus porrigat, ut ait Tertull. in Apol. c. 9. *De sanguine inter viscera sepulto*: Hominibus etiam gratulatur tantum accipientibus sacramentum, ut jam nutriantur non alimento temporali, sed cælesti, ac æterno pabulo.*

27. Psal. 27. In persona Christi ait Regius Vates Psal. 27. n. 27. *Potus meus reddam in conspectu timoratum eum, edent pauperes, & saturabuntur*. Si verò inquit, quæ vota sunt hæc Christi? Respondet D. Aug. ad similia verba in Psal. 115. n. 13. *Christi votum esse Sacramentum Eucharisticum, interpretatur citatus Aug. & ait: Quæ sunt vota ejus? Sacrificium, quod obulit Deo; nostris quale sacrificium: norunt fideles vota, quæ reddidit coram timentibus eum*. Sacrificium Eucharisticum quod coram Apost. timentibus Deum obulit suo æterno Parenti, est votum ejus. Hoc divinum Sacramentum est desiderium, seu compendium omnium desideriorum Christi, quo instituto omnia ejus desideria sunt completa, in illo namque ostendit ut divitiæ illius amoris; inde pergit Psalmographus, *edent pauperes, & saturabuntur*: Instituto hoc admirabili Sacramento, quoniam fuerunt quidem illo participarunt, ac comederunt sunt sacri Apostoli; qui omnes excepto Juda erant in gratia juxta illud Joan. 3. n. 10. *Non mundi estis, sed non omnes: Ciebatur enim quisnam esset, qui traderet eum; propterea dixit, non estis mundi omnes*: Cum ergo Apost. essent tantis divinis donis cumulati, ac modo sacerdotes, ac principes instituti, quomodo dicuntur pauperes: *edent pauperes, & saturabuntur*: quia omnis donorum gratia, quæ justis communicabatur facta comparatione cum ea, quæ per sacram Eucharistiam largitur, modica pauperies quædam est. Tam ampla ac superabundanti omnium gratiarum affluentia hoc cælesti pabulo animæ impinguantur, ut qui illius non sunt participes, veluti pauperes videantur, licet aliis justis existant. Quod autem sacra Eucharistia dicatur Christi desiderium constat ex illo Luc. 22. n. 15. ait Jesus: *Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum, antequam patiar*. Id est semper summo desiderio desideravi hoc Pascha, ægnum nempe paschalem, non materiale sed Eucharisticum manducare vobiscum ante passionem meam: Ac si dicat, jam tempus est, ut hoc meum desiderium adimpleatur instituto hoc divino Sacramento. Vide quæ dixi tom. 5 lib. 7. c. 7. Expol. 1. n. 3.

28. Ecd. Aito & profundo stylo expendit Beda illa verba Pastorum nato Christo. *Transseamus usque Bethlehem, & videamus hoc verbum, quod*

facit Dominus, & ostendit nobis: Luc. 2. n. 15. Tunc sic scribit Venerabilis Beda: *Usque ad consummationem sæculi Dominus in Nazareth concepit, & in Bethlehem nasci non desinit; Nazareth florem, Bethlehem domum panis significat: Concipitur in Nazareth, quæ florem designat, nascitur in Bethlehem, id est, in domo panis, quia ille Divinus flos, Verbum nempe Divinum descendens ex sinu Patris in Nazareth, in utero Virginis, secum omnem odoratum fragrantiam, ac omnem fructum gratiarum, cælestium donorum, ac divinarum rerum deferens nascitur, panditur, ac communicatur in Bethlehem domo panis, ac in hoc divino, ac cælesti pane: Omnis namque thesaurus Divinitatis in hoc Christo fero pabulo habetur, ac continetur*

QUÆSTIO VII.

Quare panis Eucharisticus dicitur, Verè est cibus?

19. **A**it Christus D. in præsentia: *Cave mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus*: de quo dedi multas rationes citato c. 35. per multas quæst. Nunc deinde accipe. Verè cibus est panis iste, reficit, ac nutrimentum præstat omnibus viribus tam animæ, quam corporis; Docet nos Christus D. orare: *Panem nostrum super substantiam de nobis hodie*: Matth. 6. n. 10. Quod non solum de pane temporali, sed etiam spirituali, ac Eucharistico intelligitur multis Patribus, ut suo loco dixi: Pro quo audiendus est Germ. Constantinopolit. in Orat. Dominica, & ait: *Panis super substantiam est Christus, qui est, & prius erat, in æternum permanet, qui ultra se mundo præbet, atque semper superest inconsumptus, vitamque mundo dat, quam omni tempore accipere, habere, & manducare possimus*. Nota verba, quippe qui essentia nostra conveniat. Cum essentia nostra non solum sit corporalis, sed etiam spiritualis hic divinus panis, non solum corroborat potentias corporeas, sed etiam spirituales animæ: *Quippe qui essentia nostra conveniat*.

30. Peracto sacrificio Agni paschalis mandat Deus Moysi Exod. 12. n. 7. *Et sumant de sanguine ejus, Agni nempe, ac ponent super utrumque postem, & superliminaribus domorum, in quibus comederit illum*: Illa antiqua Hebræor. cærimonia totum nostrum Eucharistic. Agnum adumbrabat, cujus Divinus sanguis dum sumitur à nobis ponitur super liminaribus, ac postibus nostræ domus nostri corporis, hoc est, in sensibus exterioribus, ac interioribus nostris ad eos purificandos, ac sanctificandos, ut Deo consecrati, ac dedicati sint. Theod. ad literâ sic exponit præfata verba. *Hæc autem universa mysteriorum nostrorum sunt ænigmata: nam eos nos unguimus, ac Agni nostri sanguine, non solum limen, sed utrumque postem purgantes, & sanctificantes exterius linguam, & labia: Interiorius autem secundum intellectum, pro limine rationalem partem pro utroque postem facultatem irascendi & concupiscendi: Per hunc divinum sanguinem purificatur omnis pars tam rationalis quam sensitiva, ut perfecta sanitate, ac integri-*

26. Eucharistia compendium desideriorum Christi.

Sic datur gratia abundanter ex Eucharistia, ut quæ sine illa modica.

Luc. 22. Sic datur gratia abundanter ex Eucharistia, ut quæ sine illa modica.

D. Cyrill. Eucharistia nobis pellit. in Joan. c. 17. explicans illa Joan. verba. 6. n. 51. *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, non habebitis vitam in vobis*. Sic ait: *Non solum mortem, verum etiam morbos omnes depellit, & sedat, cum in nobis maneat Christus; servientem membrorum nostrorum legem; & perturbaciones animi extinguit; pietatem corroborat; agrotos curat; collisos redintegrat*.

31. Et propius veniamus ad ipsius animæ facultates, & primò ad intellectum, qui maximè per sacram Eucharistiam illustratur. Ait Regius Vates Psal. 12. num. 12. *Apprehendite disciplinam: Septuaginta legunt: Osculamini filium*. Juxta Theoderetum: *Osculamini filium*, idem est, ac in sacramento altaris carnem ejus sumere, & in hoc sensu explicat, ipse illud Cant. 1. n. 1. *Osculamini me osculo oris sui*. Eucharistia sacra ore accipitur, & inde quodammodo Christus & anima in ejus acceptione mutò se se osculantur, ac conjunguntur; sed surgit grande dubium inter Commentatores, cum idem sit *Apprehendere disciplinam* ac *Christum osculari* seu in Eucharistia sumere, quia dum anima hoc divino edulio reficitur, mens illustratur ad omnia alta, & suprema mysteria penetranda, ac intelligenda: Accipe Theoderetum in Psal. 21. & sic ait *Divinum cibum spiritus doctrinam scimus, & mysticum, atque immortale convivium, quod sacris initiati agnoscunt*. Tam abundè, ac superfluentè hoc Divinum convivium mentem illuminat, ut omnem Spiritus Sancti doctrinam in nobis confirmet, & non unum donum, vel alterum, sed omnia illius dona, totiusque Spiritus Sancti doctrina est.

32. Ait Regius Vates citato Psal. 21. num. 10. *Et nunc reges intelligite, erudimini, qui judicatis terram; servite Domino in timore, & exultate ei cum tremore, apprehendite disciplinam*. Multipliciter hic regibus, ac magnatibus intelligentia, ac eruditio ad judicandum datur; simulque ad servendum, ac exultandum in Domini timore, ac tremore, ad tantam intelligentiam, ac eruditionem, quodnam medium est apponendum: *Apprehendite disciplinam*: Tyrobofcus ex Graeco vertit: *Apprehendite frumentum*: Et ut notat D. Hieronymus ibi, verbum Græcum ibi appositum significat etiam *triticum*: Ut ergo Reges principes, ac Prælati erudiantur in omni sapientia, ac intelligentia, & agnoscant ea, quæ ad sui munus exequendum sunt necessaria, apprehendant frumentum, & triticum Eucharisticum, quo mens illustratur, ac illuminatur in omni justitia, & sanctitate. De hoc pane per respectum ad justum dicitur Ecclesiastic. 15. n. 3. *Cibavit illum pane vite & intellectu*.

33. Voluntatem hoc Divinum Sacramentum satiat & adimplet. Ait Anima sancta Cant. 5. num. 1. *Comedi favum: Septuag. legunt: panem, cum melle meo; bibi vinum meum cum lacte meo. Comedit amici, & bibit, & inebriamini Charissimi*: Quem locum de altissimo Eucharistico Sacramento interpretantur D. Nyssenus, Pfellius, Philo Carpatius, Rupertus Ambrosius, & alij; & illud in primis notandum, Qui ad hanc mensam vocantur, non solum dicuntur amici, sed etiam charissimi, quo denotatur summus Amoris affectus in eos

Sylveira in Evang. Tom. VI.

Multi ex Hebræo legunt *Amores*, Ac si dicatur: *Inebriamini Amores*: Qui dignè ad hanc mensam accedunt, tam eximie deliguntur à Christo, ut ejus amores dicantur: *Inebriamini*, id est, ut exponunt citati Patres præ dulcedine hujus mellis, ac lactis, quæ in hoc pane, & vino continetur, obliviscamini omnium aliarum rerum sive naturalium, sive supernaturalium. Illud tamen nunc aliis inquirendum est, quod eodem verbo, eadem phrasi, quæ Spiritus sanctus utitur ad exprimendam summam delectationem, ac eximium gaudium, quo Beati fruuntur in patria videntes Deum facie ad faciem: Psal. 35. n. *Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ*: eodem verbo, *inebriari*, ut in præsentia: *Inebriamini charissimi*: & Psal. 21. n. 5. *Calix meus inebrians quàm præclarus est*, utitur idemmet Spiritus sanctus ad denotandam eximiam suavitatem, ac dulcedinem, quam anima dignè communicans participat in hoc sacramento: Et maximè sanè; quia quemadmodum anima videns Deum in patria perfunditur omni jucunditate, ut nihil amplius sit aliquid appetibile; sic & in via degustans hoc cæleste convivium, omni dulcedine reficitur, ut jam non amplius habeat aliquid desiderabile, & inde merito felicitas utriusque status ea ten phrasi, eadem methodo declaratur. Inebrietatem hujus divini mensæ maximè laudat D. Ambrosius in Psal. 118. f. tm. 13. *Et ait: Bona ebrietas, quæ ad meliora, atque incunda facit quendam mentis excessum, ut immemor sollicitudinum animus inyster vino jucundatariis libaretur; bona mensa spiritualis ebrietas*.

34. Memoria maxime locupletatur ad decantandas Dei laudes. Ait Regius Vates Psal. 105. num. 2. *Quis loquetur potentias Domini, audias faciet omnes laudes ejus*: Quæ verba de sacra Eucharistia interpretatur D. Chrysost. Hom. 38. in Matth. ubi sic ait: *Quo non oportet igitur esse puriores tali fruentem sacrificio? Quod Angeli videntes horrescunt, nec libere audent intueri propter emicantem inde splendorem, hoc nos pascamur, & facti sumus unum Christi corpus, & una caro. Quis loquetur potentias Domini, & audias faciet omnes laudes ejus*. Hoc postea alta indagine inquirendum est, quo pacto Regius Vates ad hoc mysterium omnes Dei potentias, & laudes advocat? cum Dei potentia una sit tantum in se, tamen in plurali dicit. Dei potentias ut notant noster Incognitus, Lorus, & alij, ad insigniter & singulariter denotandam amplitudinem, ac magnitudinem Divinæ potentie in hoc opere, super omnia alta opera, indeque omnes Dei laudes, quæ Divinæ potentie, ac ejus magnitudini sunt presolvendæ in hoc Eucharistico Mysterio, tanquam in compendio recapitulatur, ac habentur.

CC. QUÆSTIO

Dignè com mnicantè Christi Amatores.

Psal. 35.

Psal. 31.

Per gaudium Beatorum explicatur sus vitas Eucharistie

34.

D. Chrysost

Eucharistia respicendæ super omnia Dei opera, ibi omnes eius laudes.

QUÆSTIO. VIII.

Quare caro & sanguis Christi verè cibus & potus est dum communicatur?

35 Ait Christus D. in præfenti: Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus: qui excellentissimos præstat in hominibus effectus, ita ut dicat Clemens Alex. Paedagog. c. 6. Caro Domini qui est panis de celo eos, qui ex hominibus sunt, callestes ad incorruptionem nutrit: Tamen ut ita dicam, per analogiam ad cibum temporalem, qui ut præstat suum effectum multam requirit corporis dispositionem, ac præparationem, aliter inutilis est corpori: Sic & divinus panis Eucharisticus, ut excellentissimos effectus in nobis generet, magnam requirit animæ, ac ejus potentiarum dispositionem, ac præparationem.

36 Volens Christus D. in ultima cœna instituerè hoc divinum Sacramentum ait duobus discipulis: Ita in civitatem ad quendam, & dicit ei & Magister dicit, tempus meum prope est: apud te facio Pascha cum discipulis meis. Matth. 16. num. 8. Multi sunt Expositores inquirentes, cur Christus D. hunc nominatum non dicit? Chrysostronus respondet, quia ad hominem ignotum eos destinabat. D. Hillarius Cant. 20 in Match. ait: Ideo homini cum quo celebraturus erat pascha non nominat: non enim Christiani nominis honor creditur erat præfatus. Et si ille homo, in cujus domo tantum mysterium erat celebrandum esset nominatissimus, tamen cum jam ad ejus habitaculum tantum mysterium advenisset, sic erat homo innovandus, & in alium transformandus, ut iam ipsum antiquum nomen amitteret, & alio novo esset dicendus; non enim Christiani nominis honor creditur erat præfatus, & ideo cum novum nomen ejus adhuc non esset notum, inde eum proprio nomine non dicit.

37 Jam instante passionis tempore (ut ab hoc hominis cœnaculo non discedamus) mandat Christus in prædicto cœnaculo præparare ad celebrandum Pascha & dum mittit suos discipulos ad herum illius, ait ei; Ipse vobis demonstrabit cœnaculum grande stratum & illic parate nobis: Marc. 14. n. 15. Græc. Syriac. & Arabic. addunt? Paratum: Hoc est cœnaculum grande stratum paratum, Deus altè suâ providentiâ indidit menti hominis illius; ut cœnaculum illud maxime componeret pretiosis gazis, ditissimis tapetibus omni auro, & argento intextis, & ut ait Theophyl. Quod hoc nihil habet vana glorie, & tumoris: Valde mirabile est; cum Christus D. inter brevissimas horas, se ipsum esset traditurus in manibus suorum inimicorum, ad omne opprobrium, & ignominiam, ut corpus suum verberibus, spuris, colaphis, spinis, cruce, & clavis afficeretur, multis & innumeris tormentis sese subjiciens; tamen tam solerter vult magnificè omnia præparari ad celebrandum corporis sui sacramentum, ut inde nos præmoneret, quod si tam augustam cultum cum tanta decentia ornatum disponebat ad pera-

gendum mysterium Eucharisticum brevi tempore; quanto altius requirebat in anima, in quam intrabat, ut diutius habitaret, ac in ea permaneret.

Ait Christus D. Matth. 13. n. 44. Simile est regnum calorum thesauro abscondito; in quo, quem cum invenit homo abscondit, & præ gaudio illius vadit, & vendit universa quæ habet, & emit agrum illum: Ut homo compararet illum thesaurum inventum, non sat erat, quod venderet aliqua. Deinde vel cur saltem non secum considerat, quæ erant necessaria ad emendum illum argum, sed absolute absque alia præmissa consideratione, vendit universa, quæ habet omnibusque se spoliat? quoniam est iste thesaurus pro quo tanta, & talia tam solerter homo exhibet? Thesaurus iste est sacra Eucharistia in quo reconduntur omnes divitiæ cælestes. D. Paschal. lib. de Corpore & Sanguine Domini sic ait: isto agro corpori Christi thesaurum absconditum venas feribilibus immarcescibilibus reddet odorem suavitatis, quem cum invenit homo mittat terram: Qui sacram Eucharistiam intendit sibi acquirere, ac comparare, necesse est, ut vadat & à semet ipso exeat, & ideo notanter dicitur, vadit: Deinde necesse est, ut omnia, tam quæ actu, possessione, & affectu tenebat; dimittat, & abiciat, ut ita expeditus ab omnibus, Eucharistiam participet, & accipiat, in qua omnia habet.

38 Scribens Paulus 1. Cor. 10. n. 2. de Patribus Judæorum ait: Omnes in Moyse baptizati sunt in nube, & in Mari; & omnes eandem escam spirituales manducaverunt. Nota est historia ex Exod. 15. quod populus Hebræus, duce Moyse, sicco pede transiit mare rubrum, viam ostendente columna nubis, qua die obumbrabat ab æstu, & nocte lucebat ut ignis. Hoc posito sic Theod. commentatur citata verba Apostoli, & ait. Illa erant nostrum typus; mare enim inquit abatur piscinam, seu lavacrum; Nubes autem gratiam Spiritus S. Moyse vero Sacerdotem: Apost. in præfenti dicit, Israelitas baptizati, seu mundati in mari tanquam baptismi figura purificatos igne nobis, tum per umbram gratia Spiritus S. ac tandem per Moysem ut sacerdotem lelem ministrum; deinde subdit: Quod Omnes eandem escam spirituales manducaverunt: Ad quid Apostolus tantam mundationem proponit? Mundationem per baptismum per ministrum, & per gratiam Spiritus S. Manducandum erat Manna typus Eucharisticus, & inde tam alta & superna dispositio, ac præparatio requirebatur, ac si una mundatio, ac purificatio non sufficeret, sed multiplex exigebatur per baptismum, per ministrum, ac gratiam S. Spiritus. Unde idem Apostolus eadem Epist. c. 11. n. 28. ait: Probat autem se ipsum homo, & de pane illo edat, & de calice bibat: Nota illud Sic, ut ibi explicat D. Chrysostr. D. Ambr. ut nec minimum peccatum veniale in se sentiat, & agnoscat.

39

QUÆSTIO IX.

Quare inter Christum communicantes, ac ipsum datur tanta unio?

40 Ait Christus D. in præfenti. Qui manducant meam carnem, & bibunt meum sanguinem in me manent & ego in illo: per quod denotatur summa unio, quæ datur inter Christum, ac ipsum participantes in Eucharistico sacramento: Quam unionem latè explicavi citato cap. 33. per decem Quæstiones, nempe, à quæstione 38. usque ad quæstionem 48. & aperte hanc Christus Dominus satis explicavit oratione habita in cœnaculo Joan. 17. n. 21. dum pro suis ad Patrem orat, dicens: Et omnes unum sint, sicut tu Pater in me & ego in te, ut & in nobis unum sint. Quam intimam unionem dari inter nos, & Christum, & per Eucharisticum sacramentum, docent D. Hilar. lib. 9. de Trinitate, Noster D. Cyrillus Alexand. lib. 1. in Joan. cap. 26. illa propositio: Sicut dum ait: Sicut tu Pater in me & ego, non denotat omnimodam identitatem, ut perperam dicebant Ariani, sed quandam similitudinem; nam inter Patrem & filium datur summa identitas per eandem numero naturam, & essentiam: Inter communicantes ac Christum datur quædam unio per charitatem, ac amorem, & consensum voluntatum; Tamen Christus ad explicandam intimam unionem, quam communicantes habent cum ipso, hoc admirabile nobis proponit exemplum; nam sicut summa unio, quæ datur inter divinas personas est per naturam & substantiam; ita summa unitas, quæ datur inter hominem & Deum per charitatem, & consensum voluntatum, est in hoc Eucharistico Sacramento; In quo homo manet spiritualiter in Christo, & Christus in ipso homine.

41 Considera quàm altè, & supremè Christus Dominus destruit malignantis diaboli consilium, quo primos parentes dejecit, ac tentavit, ut comederent pomum veritum, & dixit Eva: sicut enim Deus, quod in quocumque die comederitis ex eo aperientur oculi vestri, & eritis sicut Discipules bonum, & malum: Gen. 3. num. 4. Ad quæ verba audiendus est Rupertus lib. 6. Exod. & ait, tentatus est homo à diabolo, & victus est ut illius tentatoris fraudem vincat tali anecdoto juxta naturam morbi, competenter visa sua subveniat. Temari sunt primi homines à diabolo dicente: Comedite, & eritis sicut Dij: & crederunt ipsi, plusquam Deo dicenti: In quocumque die comederitis ex eo, morte morietur: Proinde tentatur à filio Dei dicente: Comedite, hoc est corpus meum: Hic est sanguis meus: Comedite, & eritis sicut Dij: Diabolus dejecit primos parentes suggerendo contra Dei mandatum, quod si comederent, erunt sicut Dij. Deus destruens diaboli consilium, per eum ad se hominem inescare vult dum nobis proponit corpus & sanguinem suum, dicens: Comedite, & eritis sicut dij: hoc est Christiferi, ac Deifici Sylvira in Evang. Tom. VI.

Christum in nobis habentes; Manet in me & ego in eo: Si primi parentes contra Domini mandatum crederunt in suam perditionem, credamus & nos Christo suprema veritati, viam salutis ostendenti. Qui manducant hunc panem vivet in æternum.

Ait Christus in cap. 6. Joan. num. 57. Sicut misit me vivens Pater, & ego vivo propter Patrem, & qui manducant me, & ipse vivet propter me: Ecce iterum Christus Dominus explanat intimam unionem, quam habent cum ipso participantes de mysterio corporis & sanguinis sui, sicut enim æternus Pater, qui est fons vitæ, peracto Incarnationis arcano eum misit in mundum: & ego vivo propter Patrem; homo factus vitam habeo à Patre, non solum humanam, sed etiam Divinam, propter intimam unionem, ac conjunctionem substantialem, quam habeo cum eo proportionaliter, ait: Qui manducant me vivet propter me: Pariter etiam qui particeps sit mei corporis, ac sanguinis propter unionem, ac conjunctionem Charitatis, ac affectus erga me vivet, non solum spiritualiter, sed etiam æternaliter consortio meæ beatitudinis. Unde ait D. Dionys. Arcop. de Ecclesiastica Hierarchia c. 1. Sacerdotem In Deivatis consortium trahit e. c. 2. Communio appellat Deificam. &c. 3. eos, qui dignè communicant per vitam sanctam, ac Divinam similitudinem, cum Christo compaginari.

QUÆSTIO X.

Quare hic Divinus panis dicitur de Cælo descendens?

42 Ait Evangelista in hoc sacro Evangelio Anum. 8. Hic est panis, qui de cælo descendit. de quo multa dixi citato c. 33. à quæst. 49. usque ad qu. 54. ubi satis explicavi excellentiam hujus panis Sacramentalis, cum dicitur descendens de cælo; Tamen hinc maxime notandum est, litigantibus Judæis de pane eis dato in deserto: Patres nostri manducaverunt Manna in deserto sicut scriptum est Psal. 77. n. 24. Panem cali dedit eis manducare ut Responder Christus Joan. 6. n. 32. Non Moyses dedit vobis panem de cælo, sed Pater meus dat vobis panem de cælo verum. Respondetur cum nostro incognito, & Cassiod. Nam Manna erat descendens de cælo aëreo, & umbra, & figura hujus Eucharistici panis, qui non venit de cælo aëreo sed de cælo empyreo, imò de sinu Patris, qui dat æternam vitam hominibus.

43 Redeat iterum citatus Psal. 77. num. 24. & 25. Panem cali dedit eis: Panem Angelorum manducavit homo: Manna dicitur panis Angelorum, quia conficiebatur ac distribuatur cadens de cælo aëreo ministerio Angelorum, ut notant D. Augustinus; Noster Incognitus Cassiodorus, Liranus, & alij. Ex quo mihi non vulgaris venit difficultas: Cur cum pro populo Israëlítico, tam in Ægypto, quàm in deserto multa mirabilia operata sūt interveniente virga Moysis; Ipsa elevata, aquæ convertuntur in sanguinem. Exo. 7. n. 10. Ipsaq; dum percutitur pulvis terræ, exurgunt cyniphe Exo 8. Exod. 8. C C C 2 num. 16.

Clem. Alex. Eucharistia nos facit celestes.

Math. 16.

D. Chrysostr. D. Hilar. Qui ad Eucharistiam accedit maxime est in servandum.

Mat. 14. Eucharistia altissimam dispositionem requirit in anima.

38. Matth. 13.

D. Paschal. Ad accipiendam Eucharistiam exeat homo à se ipso, & dimittat terram.

39. 1. Cor. 10.

Theodoret.

Omnis mundatio, ac purificatio ad Eucharistiam parva videtur.

Cor. 11. D. Chrysostr.

D. Ambros.

40. Textus.

Joan. 17.

D. Hilar. D. Cyrill.

Eximia unio datur inter Christum, & ipsum communicantem.

41. Gen. 3. Rppert.

Expenditio via Christus nobis parat salutem.

Joan. 6.

Per Eucharistiam unimur cum Christo in consortio beatitudinis.

D. Dionys. Arcopag.

43.

Joan. 6. Psal. 77.

Panis Eucharisticus simpliciter descendit de cælo. Incognit. Cassiodor.

44. Psal. 77.

D. August. Incognit. Cassiod. I. ytan.

Exod. 7. Exod. 8.

Exod. 9. Exod. 14. Exod. 17. Num. 20. Sacra Eucharistia in seruire, non hominum, sed Angelorum est.

num. 16. Ipsa elevarat in caelum sunt tonitrua, grandines, & fulgura Exod. 9. n. 23. & alia; Dū Virga extollitur, mare dividitur ad ingressum populi Exod. 14. num. 16. Percussaque petra vinga semel in Raphidim, & iterum in Cades dedit fluentia aquarum, Exod. 17. num. 6. & Num. 20. num. 11. At verò ut Manna cadat de caelo aëreo non fit Virga Moysis, ut fulgura, grandines, & divisio maris, sed Angelis ministrantibus; Manna typus Eucharisticus, & inde valde sublimis, & excelsus est, ut ad ejus ministerium non Vocentur homines, sed Angeli, quia maxime deliciabantur, ac delectabantur umbra, ac representatione tanti sacramenti; vel quia ob sui majestatem illi infervire, ac obsequia exhibere magis Angelorum, quam hominum est. Vide quæ dixi tom. 3. c. 35. q. 9. 24. n. 168.

45. Psal. 77.

Iterum ad Psalmum citatum: Panem Angelorum manducavit homo, cibaria misit eis in abundantia: Nunquid Angeli corporali cibo pascuntur, aut aliqua inedia premuntur, quomodo ergo cibus Angelorum dicitur? Rupertus lib. 3. in Exod. dubium proponit & solvit, dicens: Quisnam hoc panis caeli, panis Angelorum? Nunquid Angeli pane illo cibantur in caelo quem populus ille colligens frangebatur mola; ergo panis cali, panis Angelorum ille est, qui in Evangelio suo dicit; ego sum panis vivus, qui de caelo descendi; si quis manducaverit ex hoc pane vivet in aeternum. Consideratione perpende sequentia verba: Hic enim vitulus, & vita Evangelice substantia; nam in eum desiderant Angeli prospicere: quia quod contempserit Angelus, cecidit, & factus est diabolus, qui hujus panis sempiternam patitur inediam, semper est pallidus, & mors illum sequitur, Manna dicebatur panis Angelorum, prout erat figura, & typus Eucharistici panis; de quo ait Christus: Ego sum panis vivus. Hic enim vitulus est, & vita Angelica substantia; nam in contemplatione, ac delectatione hujus caelestis panis, qui est Deus, tanquam quodam alimento, tota spiritualis vita Angelorum constat, & perseverat; nam dum hic panis Deo plenus gustatur ab intellectu Angelico tanquam victu quodam alimentatur spiritualiter, & suâ gloriâ, beatitudine empyreâ exultat, ac jucundatur, & quia hujus divini pabuli malus Angelus non habuit inediam, inde cecidit & factus est diabolus, qui hujus panis sempiternam patiens famem, inde semper est pallidus, & mors illum sequitur.

Eucharisticus panis videtur Angelica beatitudinis.

Inde Angeli maximo affectu intendunt hominibus inspirare, ut ad Eucharisticam mentem vehementi desiderio ferantur. Nato Domino apparet Angelus pastoribus: Ecce Angelus Domini stetit juxta illos, & claritas Dei circumfulsit illos, & timuerunt timore magno, & dicit illis Angelus: nolite timere; ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo, quia natus est vobis hodie salvator, & qui est Christus Dominus in civitate David, & hoc vobis signum, invenietis infantem pannis involutum, Luc. 2. num. 9. Tamen his auditis, subdit Evangelista ibidem num. 15. Pastores loquebantur ad invicem, transeamus usque Bethleem Angeli

46.

lus dixerat. Civitatem David: Cur ipsi non eodem modo dicunt locum, sed Bethlehem appellat; cur non eodem nomine, ac Angelus, utuntur? Angelus dixerat civitatem in psalmis David: fons quia hoc nomine magis notus erat locus ille, & ideo idem Evangelista citato cap. 2. num. 4. ait, quod Joseph ascendit in civitatem David: Tamen pastores relicto vocabulo Angeli, Bethleem dicunt, id est, domus panis, quia ipsi pastores claritate Dei, quæ circumfulsit illos, illuminati, præsentiaque Angelorum, ac hymno caelestis excitati maxime ferebantur, ac requirebant non tantum, ut infantem præsentia corporali jacentem in præsepio viderent, sed etiam panem vivum, ac divinum, cujus halitu maxime recreentur, ac foveantur & mirifice exultent. Titus Bostr.

Maxime re-creatur pastores in hanc Eucharistiam recreati videntur. Titus Bostr. Maxime re-creatur pastores in hanc Eucharistiam recreati videntur. Titus Bostr.

QUÆSTIO XI.

Quare manducanti hunc panem promittitur Aeterna vita?

IN hoc cap. num. 3. ait Christus D. Qui manducat hunc panem vivet in aeternum, de quo multa dixi citato cap. 35. a Quæstione 55. & deinceps. Vivet vita spirituali & aeterna, ac perenni felicitate in caelestis patria. Imo nostrorum corporum resurrectio, quæ fiet in novissimo judicii die a Nostro Divo Cirillo Alexandr. hic videtur tribui Eucharistia, seu communicantibus corpus, & sanguinem Domini; sic ait sanctus Doctor. Et ego resuscitabo eum in novissimo die; Ergo; dixit, id est, corpus meum, quod comederit resuscitabo eum. Non alius ipse est, quam caro sua: Non id dico: quia natura non sit alius, sed quia post Incarnationem, in duos se dividi filios minime patitur. Ego igitur, inquit, qui homo factus sum, per meam carnem in novissimo die comedentes resuscitabo: Itaque corpus Christi in Eucharistia summum, corpora nostra in die novissimo resuscitate perhibetur, velut instrumentum mortale, ut hoc etiam titulo justorum corpora ad beatam & perennem vitam gloriose resurgant, ut explicat Suarius Tom. 3. ad 3. p. Disp. 68. sect. 2. & dixi tom. 3. cap. 35. numero 176. Unde merito Concilium Nysseum Eucharistiam appellat Symbolum resurrectionis, & S. Ignatius Epistol. 4. ad Ephesios vocat pharmacum immortalitatis: & D. Nysseus Orat. Catech. cap. 38. addit: Corpus nostrum non posse consequi immortalitatem, nisi corpori huic

Eucharistia nostris corporibus efficit resurrectionem.

Suarez. Conc. Nys. D. Ignatius. D. Nysseus.

Gen. 3. G. acc. Corpus Christi dat multiplicem vitam. 48. Coloss. 3.

immortalis Christi fuerit conjunctum: Magis sanctæ Eucharistici corporis laus! quod corporibus nostris beatæ, & gloriose resurrectionis prærogativam efficiat, vitamque multipliciter conferat. Lignum vitæ: Gen. 3. n. 22. Alij ex Græco legunt: lignum vitarum: quod typum fuisse sacra Eucharistia, satis vulgare est: hoc Divinum Sacramentum multiplicem vitam dat.

D. August.

Ait Apostolus Paulus ad Coloss. 3. num. 1. Si surrexistis cum Christo... Que sursum sunt sapite, non que super terram. Mortui enim estis & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo, Quomodo mortalis homo cum Christo resurget ad immortalitatem, ac gloriosam vitam? Et quomodo vita nostra abscondita est cum ipso Christo in Deo? Hanc magnificam resurrectionem adscribit D. August. sacra Eucharistia in Psal. 34. Et ait: Si surrexistis cum Christo, dicit fidelibus corpus, & sanguinem Domini accipientibus; si surrexistis cum Christo, qua sursum sunt, sapite ubi Christus est in dextera Dei Patris sedens, non qua super terram: mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Esti Eucharistia sit Memoriale perenne Passionis Christi, etiam est symbolum ejus resurrectionis, non amplius motituri, & communicantis gloriæ suæ resurrectionis cum manducantibus, ac bibentibus corpus & sanguinem suum, ita ut cum eo ascendant, & sedeant ad dexteram Patris: Si surrexistis cum Christo, dicit fidelibus corpus & sanguinem Domini accipientibus: Et ita cum eis unum efficiuntur, ut eos secum adducat ad dexteram Patris: Qua sursum sunt sapite, ubi Christus est ad dexteram Dei: Tamen ad hoc debetis esse mortui mundo, & vita vestra abscondita cum Deo, quia mundus hunc vivendi modum perdidit, ac sanctæ nec cognoscit, nec intelligit.

Christus resurgens Eucharistiam recipientes ad se adducit.

49. Psal. 67.

Ait Psalmographus Psal. 67. num. 9. Terra mota est, etenim caeli distillaverunt a facie Dei Sinai, a facie Dei Israel: pluviam voluntariam segregabis Deus heradati tunc: Ubi est sermo de Manna cadente de caelo; typus, ac figura Eucharistici sacramenti, ut multis ex communi sanctorum Patrum sententia explicavi tom. 3. cap. 35. qu. 7. 8. & 9. Inde hic pro magnitudine tanti mysterii multa sunt consideranda. Et dicitur, Terra mota est: seu timore concussa est D. Augustinus ait: Unde mota est; etenim caeli distillaverunt a facie Dei: Forstian terra mota est, & contremuit, cum umbram, ac figuram Eucharistia: esset receptura, a facie Dei, hoc est, ab ejus præsentia, quia quamvis Deus ubique, & in omnibus sit præsens, tamen insigniter in hoc magno Eucharistico opere declaratur præsens: a facie Dei Sinai, a facie Dei Israel: dicitur Deus Sinai, Inchognitus Qui legem Patri præparat, Videns Deum: Qui enim hoc divinum Eucharisticum pabulum accipit observatione divinæ legis, ejusque mandatorum, jam præparatur ad Dei visionem fertur, illiusque jam habet præclarissimum pignus ejusque dulcedinem tanquam in suo proprio fonte degustat, Pluviam voluntariam: Cajetanus legit: Pluviam voluntariam: ut inde denotetur, quod in hoc divino Sacramento sint omnes Christi

D. August. Inchognitus.

Qui Eucharistiam accipit iam dulcedinem beatitudinis degustat.

In Eucharistia omnes Dei voluntates.

sti voluntates, ac delectationes, ejusque oblationes.

QUÆSTIO XII.

Quare cum hoc divinum misterium sit Sacramentum vitæ, multis est ad mortem?

Qui manducat hunc panem vivet in aeternum: Tamen mors est malis, vita bonis; quod totum provenit ex dispositionum disparitate. D. August. serm. 1. de Tempore, & ait: Mutet vitam, qui vult accipere vitam. Nam si non mutet vitam, ad judicium accipiet vitam; & magis ex ipsa corrumpitur, quam sanatur, magis occiditur quam vivificatur. Ecce impenitentes ex vitæ aeternæ fonte, mortem corporis, & animæ exhauriunt: Ergo mutet vitam, qui vult accipere vitam.

50.

D. August. Qui vult accipere vitam, mutet vitam.

Filii Israel post longam peregrinationem sicco pede transeuntes Jordanem, devenerunt in terram optatissimam promissionis, tunc circumcisi sunt: Josue 5. n. 8. Tunc ut ibi subditur n. 10. Manserunt in Galgalis, & fecerunt Pascha: Et obtulerunt in sacrificium agnum: Cur modo, & non antea, cum tot mirabilia essent experti, ita ut ad eorum transitum, Jordanis esset divisus; & per tot miracula devenissent in terram promissionis, fluentem lacte, & mel; sed modo in Galgalis sacrificium Deo offerunt, & cum antea tantis beneficiis se strictos agnoscerent, tamen cum essent coinquinati abominatibus Aegyptiorum, extabant improportionati & inepti: At verò cum tanto circumcissionis Sacramento mundati, ac purificati sunt, tunc jam habiles erant, ut sacrificium Eucharistia adumbraticum peragerent. Origenes relatus in Gl. ita ait: postquam ablutum est opprobrium Aegyptiorum, fecerunt filij Israel Pascha: nec enim ante circumcissionem, nec post antequam sanarentur, poterant carnes Agni comedere: Vides quia nemo immundus facie Pascha, nemo in circumcissus.

51.

Josue. 5. Pascha: est homo, ut ad Agnum accedat.

Peccavit David in Deum dum præ arrogantia numeravit populum; Tunc ex Dei mandato venit Propheta Gad ad regem, ut ex tribus supplicis fame, peste & bello eligeret unum: Ex quibus electa peste, apparet Angelus stricto gladio ob regis peccatum percussit populum: Unde miseri homines catervatim cadebant: Tunc ad Dominum dixit David cum vidisset Angelum cadentem populum: Ego sum qui peccavi & ego iniquè egi: isti qui oves sunt, quid fecerunt? veretur obsecro manus tua contra me, & contra domum Patris mei: Veni autem Gad ad Davidem in die illa, & dixit ei: Ascende, & construe altare Domino: 2. Regum 24. numero 17. Modò Propheta dat hoc verbum, ut erigat altare ad sacrificium Domino offerendum, cur hoc non insinuavit, quando primò venit ad intimandam peccati penam? Cur tunc non dat tam salubre consilium ut sacrificij victimam Deo immoler

52.

2 Reg. 24.